

tartalmakon való egyoldalú és szűkkörű kiképzését minden erővel meg kell akadályozni.

A humanizmus nevelőeszményeivel szemben való állásfoglalás közben tehát valóban egy új pedagógia jelszavai bontakoznak ki: a műveltség helyébe lép a tett, a múlt helyébe a jelen, az iskola helyébe az élet, a tudás helyébe a cselekvés. Szerzőnk egy másik művében (*Die Methoden der Jugendführung durch Unterricht*) nem is késik megmutatni, hogy az újonnan nyert „fogalmak” segítségével hogyan építhető fel a neveléstudomány rendszere.

Faragó László.

Documents officiels sur l'enseignement de la psychologie dans la préparation des maîtres primaires et secondaires. Genève. Bureau International d'Education. 1937. 130 lap. A Bureau kiadványainak 53. száma.

A lélektani ismereteknek fontos szerepét a tanerők képzésében immár világszerte elismerik. A genfi Nemzetközi Nevelésügyi Hivatal tehát felette időszerű vállalkozást valósított meg, amikor tíz, jól átgondolt főpontot tartalmazó kérdőívvel fordult 42 ország tanügyi főhatóságához, avégből, hogy a tanerők pszichológiai képzésének mai állapotáról hiteles és kimerítő áttekintést adhasson az érdeklődőknek. (Hiányzik: Írország, Hollandia, Kína, Portugália, ami esetleg arra vall, hogy ezekben még nem foglalkoznak a szóbanforgó tárgykörrel.) A beérkezett anyagot a már bevált módszer és rendszer szerint dolgozták fel: a munkának második része (29—128. l.) az országok betürendjében közli az adatokat, amelyeket az első rész (1—11—28. l.) főbb irányelvek szerint szakszerűen és összefoglalóan tártak. Ennek alapján ismertetjük a fontosabb megállapításokat, eredményeket. 1. A lélektan szerepe a tanerők képzésében: a 42 állam közül csak Olaszországban nem tanítják kötelezően, 1923-ban megszüntették és filozófiai s pedagógiai olvasmányokkal, továbbá gyermekkertekben végzett gyakorlatokkal pótolják. A többi államokban a tanítás egy, két vagy több éven keresztül folyik. Ez időtartamnál és óraszámánál fontosabb azonban a lélektan tanításának, a lélektani megfigyeléseknek és kísérleteknek központi beillesztése, úgyszintén az a sorrend, illetőleg egymásután, amelyben a lélektan, a pedagógia története és a didaktika ismertetése történik. Argentínában igen helyesen az elméleti lélektan ezek után következik, jóllehet a gyakorlati lélektan kezdettől fogva folyik. 2. Tantervek. Három nehézséget kell szem előtt tartani: a tényeket, tárgyi eredményeket megkülönböztetni a hipotézisektől, lehetséges magyarázatoktól; pusztá szóbeli közlés (előadások) és könyvtanulmány nem vezet célhoz, amely — bár szerény keretben — személyes kísérleteket feltételez; a két előbbiből következik, hogy nem lehet szó a lélektannak rendszeres, kimerítő tanításáról, hanem arról, hogy a növendékbe beleoltsuk a pszichológiai és genetikus érzéket, szellemet, amely őt a gyermek és a fiatalokorú lelkének megismerésére képesíti, ami egy szűkebb területen végzett tevékenységgel is elérhető. A szerző ezután a különböző tantervekben megnyilatkozó főbb irányelveket emeli ki; elsősorban megállapítja, hogy a tesztek jelentősége lényegesen háttérbe szorul s az egész sze-

mélyiség és egyes életkorok minőleges vizsgálataának és a karakterológiának adott helyet. Elsőrendű fontosságú a nehezen nevelhető gyermekek ügye, amelyek érdekében az iskolapszichológusok közreműködése nélkülözhetetlen; a rendellenes vagy fejlődésükben elmaradt gyermekek pszicho-pedagógiai tanulmányozása is fontos, mert a tapasztalat tanúsága szerint (Decroly, Montessori) értékes tanulságokkal jár a normális gyermekre nézve is. Néhány országban a pszichoanalízisnek is szerepet juttatnak. Angol- és Lengyelországban a társadalmi lélektan jut szóhoz, másutt a pszichotechnika, amely elősegíti a pályaválasztási tanácsadást és minthogy élő esetekkel foglalkozik, kézzelfogható bevezetésül szolgál a pedagógiai pszichológiába. 3. Módszerek. Ezek szervesen összefüggnek a tantervvel és a gyakorlatban három főirányban jelentkeznek: puszta előadások, majd a tanár által, végül a növendékek által végzett, kísérletek a tanár kijelölése alapján. Ez utóbbiak kétfélék: csupán gyakorlati célzattal egy már ismert tárgykörből, eredeti kutatás (esetleg a tanárral karöltve), amely a képzítés alkalmával önálló dolgozat-számba megy. A szerző a genfi idevágó intézet élén áll, ez utóbbinak szószólója, a fent említett első módszert helyteleníti, a másodikat még elfogadja. 4. Tanárok és tankönyvek. Ezek ismét a tantervektől és módszerektől függenek. Ott, ahol a növendék saját kísérletei alapján külön problémával foglalkozik, a tanárnak specialistának kell lennie és egyetemi lélektani laboratóriumokra van szükség. Ha a tanítás főleg előadásokra és ezekkel kapcsolatos kísérletekre szorítkozik, a tanerők szerényebb képzésével is beérhetni. Az említett szempontok szerint különböznek a kiadott tankönyvekkel szemben támasztott követelmények is.

Ebből a bevezető áttekintésből, mint látható, az olvasó minden vonatkozásban okulást meríthet; ha egyik-másik ország viszonyai iránt közelebbről érdeklődik, a munkának második főrészéhez fordulhat. Itt foglal helyett (76—78. l.) a Magyarországra vonatkozó anyag, amely híven és elég bőven tájékoztatja az olvasót ennek a tanító- és tanárképzésre oly fontos művelődési tényezőnek a mai viszonyoknak megfelelő méltó képviselőtéről és külön kiemeli a leginkább használt két tankönyvet: *Kornis Gyula* Lélektan és logikáját és *Alfred Binet Les idées modernes sur les enfants* című munkájának magyar fordítását.

kf.

Új magyar könyvek és füzetek.

Karácsony Sándor: Magyar nyelvtan társas-lélektani alapon. (Karácsony Sándor: A Neveléstudomány Társas-Lélektani Alapjai. I. A Nyelvi Nevelés és a Társas Lélek Értelmi Működése. Első kötet.) Budapest, 1938. Exoduskiadás. (N. 8-r., XLVIII + 792 l.)

Padányi-Frank Antal: A pedagógia válsága és jövő útja. (A Szent István Akadémia Hittudomány-Bölcséleti Osztályának Felolvasásai. Szerkeszti Horváth Konstantin osztálytitkár. III. kötet. 2. szám.) Budapest, 1938. Stephaneum-nyomda rt. (N. 8-r., 24 l.)